

ד. 1) מה דין שתיה מפרצופות המקלחות מים, ומדוע? ואמאי הוצרך תנא לאשמועינן האי מילתא? 2) מה הם האזהרות האמורות בסוגיין גבי שתית מים? ומה יעשה מי שלא נזהר באזהרות אלו? ומה יעשה מי שצמא ורוצה להזהר באזהרות אלו? 3) האם שרי לקנות בחנות של עיר שיש בה עבודת כוכבים, ומדוע? 4) מה דין הנאה ריחא מתקרובת עבודת כוכבים ומיין נסך (פרט)?

ה. 1) האם שרי להנות את העבודת כוכבים, ומניין? 2) הנושא ונותן בשוק של עבודת כוכבים, מה יעשה בסחורתו, ומדוע? 3) האם שרי לצאת מן הארץ לחוץ לארץ, ומדוע? והאם יש אופנים שהדין שונה, ומדוע? 4) המקדיש או מחרים מטלטלין או קרקעות בזמן הזה, מה דינו (פרט), ומדוע?

ו. 1) המקדיש בהמה בזמן הזה, מה דין הבהמה, ומדוע? ומאי שנא מדין הבהמה שקנאה בשוק של עבודת כוכבים? ומדוע אסור להורגה או לשוחטה? וכיצד הדין בבכור בזמן הזה, ומדוע? 2) הקונה עבד בשוק של עבודת כוכבים, מה יעשה בו, ומדוע? 3) מאי טעמא דמאן דמתיר לקנות עבד ובהמה בשוק של עבודת כוכבים? 4) ממי זבן ר' ירמיה פיתא, ולצורך מי זבנה, וכיצד הותר לו לקנותה, ומאי שנא משאר דברים שאינם מתקיימים?

ז. 1) מה הם "איצטורבלין" ו"בנות שוח", ומה דינם לענין מכירה לגוי (פרט) ולענין שמיטה, ומדוע? 2) מה הוא "תורניתא", ומה דינו לענין שמיטה, ומדוע? 3) באיזה אופן התיר ר' יהודה למכור תרנגול לבן לגוי? ובאיזה אופנים אף לרבנן שרי למכור לו תרנגול לבן?

ח. (1) מה הרבותא בהא דשאר דברים אם פירש אסור? (2) מה הדין היכא דהגוי שואל תרנגול קטוע, או שואל לבן אך מסכים לקבל שחור או אדום במקומו? (3) האם שרי למכור לגוי דקל או פירותיו? ומה הוא "חצב" דקתני במתניתין? (4) מה הדין למכור בהמה דקה לגוי, ומדוע? והאם יש חילוק בין שלימים לשבורים, ומדוע? והאם שרי להניח בהמתו בפונדק של גוי, ומדוע?

ט. (1) האם שרי למכור בהמה גסה לגוי, ומדוע? ומה הדין למכור על ידי סרסור, ומדוע? (2) ישראל השוכר פרה מכהן, האם שרי לו להאכילה כרשיני תרומה, ומדוע? ומה הדין היכא דהכהן שכר פרה מהישראל? (3) האם שרי למכור פרה לגוי, ומדוע? ומה הדין בשור או בעגל, ומדוע? וכיצד המנהג עתה, ומדוע?

י. (1) באר את שיטת רבה ורב אשי האם תולים לקולא או לאו! (2) האם שרי למכור בהמה לכותי או לישראל החשוד למכור לגוי, ומדוע? (3) מה הוא "זיין", ומה הוא "כלי זיין", ולמי אסור למוכרם, ומדוע? והאם אף בזמנינו נוהג איסור זה, ומדוע?

יא. (1) האם מותר למכור לגוי תריסין או חתיכות ברזל, ומדוע? (2) האם מותר למכור בהמה שבורה לגוי, ומדוע? (3) מה הוא "שור של פטם", ומה נאמר בדין מכירתו לגוי, והאם אפשר ללמוד את דינו מדין מכירת שבורה? (3) מה אסור לבנות עם הגוי, ומה שרי, ומדוע?

יב. 1) האם שרי למכור לגוי חיה גסה או דקה, ומדוע? והאם אריה נידון כחיה דקה או גסה, ומניין? 2) במה שוה חיה גסה לבהמה דקה, ומדוע? ומי בעל זו המימרא? 3) מה הם "בסילקאות", והאם מותר לבנותן, ומדוע? 4) מדוע נתפס ר' אליעזר למינות, וכיצד ניצל מהם?

יג. 1) כיצד יש לפרש את הפסוק "כִּי מֵאֲתָנָן זֹנְהָ קִבְּצָה וְעַד אֲתָנָן זֹנְהָ יָשׁוּבוּ" 2) מה היא ההרחקה הנצרכת בעריות? ומה היא דעתו של עולא בעניין? וכיצד נהג לעצמו, ומדוע? 3) מה הוא מדרשו של הפסוק "לְעֹלָקָה שְׂתֵי בָנוֹת הֵב הֵב", ומה הוא פשוטו של מקרא? 4) מה היה המעשה עם ההיא איתתא דבאה לפני רב חסדא, ומה הקשו מזה המעשה, וכיצד יישבו?

יד. 1) כיצד יש לנהוג היכא דיש בדרכו בית עבודה זרה? וכיצד ינהג אם יש לפניו שני דרכים, אחד פתוח לבית עבודה זרה, ואחד פתוח לבית זונות, ומדוע? 2) על מה נתפס ר' אליעזר בן פרטא? וכיצד ניצל? ומדוע ניצל? 3) מה היה מעשהו של ר' חנינא בן תרדיון גבי "מעוֹת פורים", ומה רצו להוכיח מהאי מעשה, וכיצד דחו?

בהצלחה!

תשובות למבחן עבודה זרה יא יז

א. (1) הגדוד הראשון התגייס מחמת שמשכן בקראי, הגדוד השני התגייס על ידי שאמר להם דהקב"ה האיר לישראל בכבודו ובעצמו, ואף שדרכו של מלך בשר ודם, שהשר הקטן מאיר לגדול הימנו והוא להגדול הימנו, אבל המלך לא מאיר לאף אחד. והגדוד השלישי התגייס על ידי שהניח אונקלוס היד על המזוזה [ואחרי], וביאר דבריו דרך מלך בשר ודם עבדיו משמרים אותו מבחוץ, והקב"ה נמצא בחוץ ושומר על עבדיו שבפנים.

(2) העלו צנן כדי לחתך המאכל, [ואיכא ב' תירוצים בתוס' האם איירי דדקא בעלין, או אף באמהות, ותלוי בין ימות החמה לימות הגשמים]. וחזרת כדי להפך המאכל, וקישואים [זוטרי] כדי להרחיב בני מעיים, וכל הני משום רוב מאכלן שהעלו על שולחן, וביארו בזה המקרא "שני גוים" דכתיב "גיים" והם רבי ואנטונינוס שבאו מיעקב ועשיו שהיו גאים.

(3) היכא דהוא חוק לעבודה זרה, אסור לנהוג כן אפילו במה דכתיב בתורה. אבל היכא דהוא סתם חוק לעכו"ם, מסקנת התוס' דכולי עלמא מודו דאם כתוב בתורה לאו מינייהו ילפינן ושרי, אבל אם לא כתוב להדיא בתורה, לא עבדינו כוותייהו.

(4) שורפין את כל כלי תשמישיו, ומעקרין את הסוס שרכב עליו, ולרש"י היינו מן הארכובה ולמעלה באופן דמטרופו, ובעגלה המושכת בקרון כיון שהיא טהורה אין להטריפה ויעקרנה מן הארכובה ולמטה. ולתוס' אין קפידא ויכול לעקרנה בכל אופן שירצה. ולרש"י אסורות הם בהנאה, ולתוס' שרי בהנאה.

ב. (1) מבואר בברייתות דאיכא יום איד בגידול הבלורית, ואיכא יום איד בגילוח הבלורית. ומבואר בתוס' דביום גילוח הבלורית היו אף מגלחין את הזקן, והיינו דכתיב גילוח זקנו בהדי העברת בלוריתו. אמנם למה שפירש רש"י דתרי ברייתות נינהו, אין הכרח.

(2) אחת לשבעים שנה היו מביאים אדם שלם רמו לעשיו, ומרכיבים אותו על אדם חגר רמו ליעקב, ותולים בראש השלם משקל זוז פיזא [או מאתיים זוז], ונותנים עליו קרקפלו של ר' ישמעאל, ואומרים שברכתו של יעקב לבניו על הגאולה לא התקיימה, ולגירסת התוס' אומרים שברכתו של יצחק ליעקב לא התקיימה. והתנא לא מנה זאת, משום דרק אחת לשבעים שנה נעשית.

(3) בית בל בבבל, בית נבו בכורסי, בית תרעתא שבמפג, בית צריפא דבאשקלון, בית נשרא דבערביא, ובית יריד שבעין נדבכא ואיכא דאמרי דאף נתברא דעכו, [ויש אומרים דבית יריד הוא בעכו, ונתברא הוא בעין בכין], ונפקא מינה דאסור לעשות עמהם משא ומתן כל ימות השנה. וביומא דטעיה אין איסור לעסוק עמהם במשא ומתן, משום דאינו קבוע ואינו חשוב כל כך.

(4) לרש"י היינו מקום סמוך לעזה, ולרשב"ם הוא שם עבודת כוכבים הסמוך לעזה. והתוס' פירשו דהוא שוק של עבודת כוכבים. ולאיכא דאמרי אחד בגמ', היינו סמוך לעיר דיש בה עבודת כוכבים, דאמרינן במתניתין דהם אינם נגרים אחר בני העיר, ואין בני העיר נגריין אחריהן. ולאיכא דאמרי בתרי, מספקא לרשב"ל האם אף בכהאי גוונא חשיב סמוך, ואליבא דאביי ורבא פשט לו ר' חנינא, דאף הוא בכלל סמוך דשרי. ולרבה בר עולא, חשיב סמיך רק לענין להתיר לפני אידיהן, ולא להתיר ביום אידיהן גופיה.

ג. (1) מבואר בסוגיין דשרי. ולאביי היינו דאף לא חיישינן שמא יתן הגוי בשר נבילה לקדירת הישראל, משום דאחזוקי איסורא מספיקא לא מחזקינן. וכתבו התוס' דהיינו דווקא היכא דחתיכת הישראל היא שמינה ונותן כחושה תחתיה, אבל בלאו הכי אין לחוש דיאסרנה מספק. וכל שכן דלאיסור דרבנן דבישולי עכו"ם ולחשש צינורא דלא מחזקינן מספק. ויש ללמוד מהא דאף בספק מעות עבודה זרה אין לחוש. ורבא סבר דלחשש דאורייתא אין לחשוש הכא משום דהגוי ירא להכניס חתיכת איסור, ולא משום ספק לא אסרינן, וליכא למילף מהאי דינא אלא לענין איסור דרבנן של יום אידיהם. ורבה בר עולא סבר, דאף לבישולי עכו"ם ליכא למיחש משום דסגי שישראל יתה פעם אחת, וכל החשש הוא משום צינורא ומספיקא לא חיישינן, ואין להוכיח מהאי דינא אלא לענין לפני יום אידיהן, דמספק אין לחשוש.

(2) לרש"י משכחת לה בדמי תקרובת. אבל התוס' כתבו דכיון דלא עבדי בה כעין עבודת פנים, לא חשיב תקרובת בהאי גוונא. והסיקו דדווקא ביריד של עבודת כוכבים דהמעות הוי של עבודת כוכבים איכא איסור דאורייתא. ולענין חליפי עבודת כוכבים, היכא דישאל החליף, אסורים. ואם הגוי החליף, מותרים. וכתבו התוס' דהיכא דהגוי יחדם לעבודה זרה אחרת, אסורים.

(3) לדעת ר' מאיר אסור, משום דיאמרו דהלך כדי לעבוד עבודת כוכבים. ולדעת רבנן, אסור רק אם הדרך מיוחדת רק לעיר הזאת, אבל אם הדרך מיוחדת אף למקומות אחרים, ליכא לעז ושרי.

(4) למאן דחייש למראית העין אפילו בחדרי חדרים, אסור לאוספן אלא אם כן הוא מן הצד באופן שאינו נראה כמשתחויה לעבודת כוכבים. ולמאן דשרי בחדרי חדרים, שרי נמי היכא דאין רואים אותו. והאי דינא נאמר נמי בישוב לו קוץ ברגלו לפני עבודה זרה, וכן בלשתות ממעיין הנמשך ליד עבודה זרה, והוצרך לאשמועינן במעות דהוא הפסד ממון, וביש לו קוץ דהוא צערא דגופא, ובמעין מפני הסכנה.

ד. (1) אסור להניח פיו על הפרצוף ולשתות מפני שנראה כנושק לעבודת כוכבים. ואף דדין זה שמעינן ממעיין הנמשך לפני עבודת כוכבים, מכל מקום נקטו לה משום סיפא דכיוצא בה אסור להניח פיו על הסילון המקלח מים, משום סכנת עלוקה.

(2) אסור להניח פיו או יד אחת ולשתות מן הסילון משום סכנת עלוקה, ואם שתה מן העלוקה, יחממו לו חמין, ובנתיים ישתה חומץ. וכן אמרו לא לשתות בלילה משום סכנת שברירי, ולרש"י הוא אפילו מן הכלים, ולתוס' הוא רק מן הנהרות והאגמים, מלבד בלילי רבעיות ולילי שבתות. ואם צמא, היכא דהחשש הוא משום עלוקה, יקבל המים בשתי ידיו ויעיין בהן, ואם חושש לשברירי, יעיר עוד אחד הנמצא אצלו, ואם הוא יחידי, יקרקש על הכלי שידמה כאילו יש עמו עוד, ויאמר דאמריה ליה אימיה דיוזר משברירי, וימעט משמו של שברירי אות אחר אות, והוא לחש להבריה המזיק.

(3) לדעת רשב"ל אסור רק היכא דנהנה מתקרובת עבודת כוכבים, והיינו היכא דהחנניות מעוטרת בוורד והדס, ולדעת ר' יוחנן אסור בכל חנות שמשלמים בה מכס לעבודת כוכבים, דכי היכי דאסרה תורה להנות מעבודת כוכבים, כך אסרה תורה להנות את העבודת כוכבים. ומשום משא ומתן אין לחוש, כיון דדוקא היכא דהוא מוכר להם שייך לפני עיוור ואזיל ומודה.

(4) בוורד והדס אסור, משום דנהנה, דעיקרייהו לריח קיימא. וכתבו התוס' דיתכן דאף היכא דאין עיקרן לריח, כיוון דלא כתיב אכילה להדיא, אסור אף שלא כדרך, ואפשר דאף לוקין על זה. ולענין יין נסך כתבו התוס' דכיוון דמזיק הוא ואין עיקרו לריח, אינו אסור. אמנם איכא מאן דאסר, משום דריח הוי כשתיה.

ה. (1) לדעת רשב"ל שרי להנות את העבודת כוכבים, וכל האיסור הוא רק להנות מעבודת כוכבים, כדכתיב ולא ידבק בך מאומה מן החרם. ולדעת ר' יוחנן, כל שכן שאסור להנות אותה. ומסקינן, דאליבא דרשב"ל הוא פלוגתת ר' נתן ורבנן, ור' יוחנן סבר דאף רבנן מודים דאסור. וכתבו התוס' דבהנאה יתירא כולי עלמא מודו דאסור להנות אותה. אי נמי, דבכל הנאה אסור, וכל מה דשרי ר' יוחנן הוא בגוונא דהנאת ביון, כגון שמשלם מכס משום שאינו רוצה ליתן עטרה של תקרובת בראשו ובראש חמורו.

2) לדעת ר' נתן הבהמה תיעקר, ולרש"י היינו באופן שלא תהיה טריפה, ולתוס' אין קפידא בדבר, והכלים והפירות ירקבו, ומעות ילכו לים המלח. דקנסינן ליה. וכתבו התוס' דהיכא דמכר בשוק של עבודת כוכבים דתלינן שמכר עבודת כוכבים, מלבד שמעותיו אסורות, אף אסור לעשות עמו משא ומתן מחשש תערובת אלו המעות. ולרבנן שרי ולא קנסינן ליה כלל. ולדעת ר' יוחנן, אף רבנן מודו להאי דינא, ודווקא היכא דלקח מבעל הבית התירו.

3) לכהן אסור משום טומאת ארץ העמים, ומכל מקום התירו לו לצאת [אם דעתו לחזור] כדי להציל ממונו, או ללמוד תורה ולישא אשה, וכתבו התוס' ב' אופנים האם דווקא באלו המצוות, או דאפילו באלו וכל שכן בשאר מצוות. ולענין לימוד תורה נחלקו ר' יהודה ור' יוסי אם הוא רק היכא דאינו מוצא ללמוד, או דבכל גווני שרי.

4) כיוון דחיישינן לתקלה אסור להקדיש ולהחרים, ואם עבר והקדיש והחרים, הפירות והכסות ירקבו, ומעות ילכו לים המלח [או עם שחיקה לשאר נהרות]. והיכא דהחרים קרקע שאין לה איבוד, יתן זוזי לנהר והקרקע מותרת, וכתבו התוס' דאם החרים אף מטלטלין עמהם, אף הם שרי בהאי תקנה. והאי החרים הוא רק למאן דאמר סתם חרמים לבדק הבית, אבל למאן דאמר סתם חרמים לכהנים ליכא למיחש ויתנם לכהנים.

1. 1) בהמה תעקר, והיינו דנועל דלת בפניה בלא אוכל ומשקה עד שתמות. והכא לא דמי לקונה בשוק של עבודת כוכבים שתעקר ברגליה, משום דבזיון לקדשים הוא. ואין לשוחטה משום דאתי לידי תקלה, וכן אין להורגה משום "לא תעשון כן לה' אלוהיכם", ולרבא היינו משום דמחזי כמטיל מום בקדשים [אבל מדאורייתא ליכא בה איסור דהטלת מום, משום דאין בית המקדש קיים]. ולענין בכור כתבו התוס', דאף בזמן הזה לא בעי עקירה, משום דמאיליו קדוש ואין לקונסו, וכן משום דכיון דנפל בו מום שרי לכהן אף בלא פדין.

2) בין עבד גוי ובין עבד ישראל אין לעוקרו, דהא אפילו בעבד גוי אף דאין מעלין אותו מן הבור, אבל גם אין מורדין אותו בידים. 3) בעבד ישראל שרי משום דמצווה להצילו, ובעבד גוי נמי משום דמכניסו תחת כנפי השכינה, או משום דממעט רכוש העכו"ם, והיינו טעמא דשרי בהמה. [והני מילי בקונה מבעל הבית שאינו קבוע דאינו משלם מכס לעבודת כוכבים, או למאן דשרי להנות את העבודת כוכבים].

4) ר' ירמיה קנה מבעל הבית שאינו קבוע שאין לוקחין ממנו מכס לעבודת כוכבים, ולתירוץ אחד בתוס' קנאה לצוך עצמו ואיירי בגוונא שלא היה פלטר ישראל, אי נמי כתבו התוס' דקנה לצורך בהמתו, ולא דמי לשאר דברים שאינם מתקיימים דאסור לקחתן משום דפת הוי דבר חשוב והרבה קופצין עליה.

2. 1) מסקינן דאיצטרובלין היינו פירי דארזא, ולרש"י הוא מאכל חזירים, והתוס' הביאו מרשב"ם דהוא פירות אילן שנקראים "פין" ואינם ראויים למאכל. ובנות שוח הם תאנים לבנות, והסיקו התוס' דהיינו מין גרוע, וכל שהן בפטוטרותיהן אסור למוכרן לגוי, משום דעשויים לתלות לפני עבודה זרה. [אבל בחבילות שרי, משום דעשויים למכור, ובלפני דלפני לא קפדינן]. ומעיקרא לא נהג בהם שביעית מפני גריעותן, וחזרו ותקנו בהם שביעית. [ולענין בנות שוח, מעיקרא כתבו התוס' דכיון דנלקטים רק שנתיים אחר חניטתן, סלקא דעתין דלא נהגא בהו שביעית].

2) תורניתא לרש"י הוא מין ארז, ולתוס' הוא מין אדמה, ולא נהגא בה שביעית משום דאין לו עיקר. ולרש"י היינו שאין לה עיקר משנה לשנה, ולתוס' היינו שאין לה שורש בקרקע.

3) ר' יהודה התיר רק בגוונא שבא לקנות תרנגולים ואמר זה וזה, ולרש"י איירי אף שהזכיר להדיא שרוצה לקנות אף לבן, דאם אמר שרוצה אף שחור ואדום, תולים דכי היכי שהאדום והשחור נצרכים לו לאכילה, כן נמי הלבן נצרך לו לאכילה. והתוס' ביארו, דאיירי דווקא היכא דאמר "זה וזה" ולא הזכיר הלבן, אבל אם יזכיר הלבן אסור. ולרבנן שרי רק באופן שיבקש תרנגול סתם, או באופן שידוע שעושה משתה לבנו, או דיש לו חולה בתוך ביתו. וכן שרי למכור לו תרנגול קטוע, דודאי אינו עומד לקרבן.

ח. 1) מסקינן דפירושא היינו דפירש להדיא דקונה לשם עבודת כוכבים, דסלקא דעתין דכיון דאינו דברים הראויים להקריבן לפני עבודת כוכבים, שמא מאי דקאמר דבעי לה לעבודת כוכבים, הוא משום דרוצה שימכרו לו בזול כדרך שהוא מוכר בזול לעבודת כוכבים. [ואי נימא דלא כר' זירא, איכא למימר דמפרש היינו דלא הזכיר אלא לבן, ואפילו הכי אסור למכור לו].

2) היכא דשאל תרנגול קטוע הוא ספק בגמ' האם אמרינן דודאי לאו להקריבו מתכוון, או דלמא דאיירומי קמערים, דהא תרנגול קטוע לא שכיח הוא ויודע שיתנו לו שלם. והיכא דשאל תרנגול לבן ומסכים ליטול שחור, הוא גם ספק בגמ', וכתב רש"י דלרבנן שאסור אפילו אם קונה כמה תרנגולים, אף הכא אסור, כיון דהזכיר לבן, ורק לר' יהודה מבעיא לן. והתוס' כתבו, דכיון דכשנותנים לו שחור אינו יודע אם יתנו לו אף את הלבן, אכתתי יש להסתפק בדינו.

3) דקל אסור למכור, משום דכתיב לא תחנם וילפינן דאין ליתן לו חניה בקרקע. ולענין פירות הדקל, דווקא פירות טובים אסור למכור לו, אבל פירות רעים אין איסור. וחצב דקתני לאיסורא היינו קשבא. וכתב רש"י דהוא מין תמרים, אי נמי הוא מין שבו תיחם יהושע את הארץ. והתוס' הביאו בשם הערוך דהוא יערת הדבש דגדל בו צוקרא.

4) מבואר במתניתין דלענין מכירה תלוי הוא במנהג המקומות. ולרב היינו דמקום דחשודין על הרביעה אסור למכור להם, וכן באותו מקום אסור אף להעמידם בפונדק גוי, ומקום שאין חשודין על הרביעה שרי למכור ולהעמיד בפונדקו. ולר' אלעזר לעולם חיישינן לרביעה, אמנם לענין מכירה לא חיישינן דירא שמא תיתעקר בהמתו, ומכל מקום יש מקומות שהחמירו. וכתבו התוס' דלא תלינן שקנאה לשחיטה, משום דסתם בהמה דקה לגידול וללדות עומדת ולא לשחיטה. ולענין דקה לכאורה אין חילוק בין שלימים לשבורים, ורק לענין גסה מצינו דחלקו רבנן ור' יהודה האם גזרינן אטו שלימין או לאו, [ולרש"י היינו שמא יבואו למכור לו אף שלם, ולתוס' היינו שיאמרו שהיה שלם ונשבר אצל הגוי].

ט. 1) מבואר במתניתין דאסור. ומסקינן דחיישינן שמא יבוא אף להשאיל או להשכיר לגוי ויעשה בה מלאכה בשבת, וכיון דשכירות ושאלה לא קניא, נמצא שבהמתו של ישראל לא שובתת, וכן גזרו משום נסיוני בערב שבת בין השמשות, ותלך טעונה מחמת קולו ויעבור באיסור חמור דמחמר. ולמכור על ידי סרסור שרי, דהא אינה מכרת בקולו ואין חשש למחמר, וכן לא ישאילנה וישכירנה, דהא אינה שלו. ועוד, דאינו רוצה שיכירו במומיה.

2) מבואר במתניתין דתרומות דשרי, וכתב רש"י דאיירי בכרשינים דנפלו לו מבית אבי אמו כהן, או דאיירי בשל כהן, וכיון דהוי ממון שאין לו תובעין ואף הכהן חפץ שיאכילנה כרשיני תרומה, דעל ידי כך יאכילנה הרבה, שרי. והתוס' כתבו דאיירי במוזנותיה על הכהן, ומשם הכי שרי. [ולמאי דמסקינן דשכירות לא קניא, אף בלאו הני טעמי ניהא]. והיכא דהכהן שכר מישראל אינו יכול להאכילה כרשיני תרומה, משום דשכירות לא קניא.

3) מצינו שרב הונא מכר פרה לגוי, משום דאמר אימור לשחיטה זבנה. וכתב רש"י דהני מילי פרה שעומדת אף לאכילה, אבל שאר בהמה גסה שאינה עומדת לאכילה אסור. והתוס' כתבו דשאני פרה משום דאינה בת מלאכה כל כך. ולענין שוורים, הביאו התוס' מרשב"ם שכתב בשם רש"י דאסור דרובן עומדים למלאכה, ודווקא בעגלים וסייחים שעומדים למלאכה כשיגדלו אסור. והתוס' כתבו, דבין פרות ובין שוורים אינם עומדין למלאכה, ושרי למוכרן, מלבד היכא דקנה עגלים דודאי לצורך מלאכה קנאם, דאי לצורך שחיטה לא היה קונה קטנים שצריך לטרוח לגדלם. וכתבו התוס' דבימינו נוהגים היתר או משום דלא מכירות בקולינו ואין חשש נסיוני וכן אין הדרך להשאיל או להשכיר. ועוד כתבו, דכיון דבטורח גדול ימצא למכור לישראל, היתירו למכור לגוי כדי שלא יפסיד מעותיו. אבל אם קנה מעיקרא כדי למכור, לא היתירו לו.

י. 1) לדעת רש"י רבה סבר דדוקא בשביעית היתירו למכור פרה חורשת משום דאינו מצווה על שביטת בהמתו, אבל בשבת דמצווה על שביטת בהמתו, אסור למכור ולא תלינן לקולא בשחיטה. והתוס' ביארו, דשאני שביעית דאין העבירה בגוף הדבר שמוכר לו, אבל בשבת העבירה היא בגוף הדבר שמוכר לו. ורב אשי חילק דכל היכא דאפשר לתלות לקולא כגון דבעי לה לשחיטה או לצורך שנה הבאה, תלינו לקולא, ורק היכא דאין לתלות לקולא תלינן לחומרא. וכתבו התוס' בתירוץ אחד, דאף רבה חזר בו. ובתירוץ אחר כתבו, דאף לרבה היכא דיותר נראה לתלות בהיתר תלינן בהיתר.

2) מסקינן דאסור למכור לישראל החשוד למכור לגוי, דחיישינן שמא ימכור לגוי. וכתבו התוס' דהאי לא חשיב לפני דלפני, משום דמוחרין אנו שלא יבוא שום ישראל לידי תקלה. אי נמי, דהכל משום החשש שמא יעבור על שאלה ושכירות ונסיוני. ולענין כותי, בבהמה דקה תלוי במנהג המקומות, ובבהמה גסה בכל מקום אסור, וכולהו מחשש שמא ימכור לגוי.

3) זיין היינו סייף ורומח, וכלי זיין היינו בית יד לרומח ונדן לסייף, ואסור למכור לגוי משום דחשוד אשפיכות דמים, וכן לכותי שמא ימכרנו לגוי. וכן אסור למכור לליסטים ישראל, ואפילו להשטמט ממון, משום דפעמים כשרודפין אחריו הורג את הרודפין. וכתבו התוס' דבזמנינו שרי, כיון דהם מגינים עלינו, וכדרך שהתירו למכור לפרסאי.

יא. 1) גבי תריסין מצינו מחלוקת, וטעם האוסר הוא משום דמגין עליהם וכיוון דאפשר בלא איבה אין מוכרין להם, או משום דכשנשלמו להם כלי זיינם, הורגים הם בתריסים. ומאן דשרי הוא משום דלא הורגין בתריסים, והכי הלכתא. ואין מוכרין להם ברזל הינדוואה, משום דמיועד לכלי זיין, מלבד היכא דמגינים עלינו.

2) לדעת ר' יהודה שרי משום דאינה עומדת למלאכה, ואף לרביעה אינה עומדת דמאחר דנשברה אין מקבלת זכר. וכתבו התוס' דרבנן אסרו דסברו דכן מקבלת זכר, ואף מתוך כך ישהה אותה, ויסברו דשלימה מכר ונשברה אצלו, [ולרש"י לכאורה נראה דהוא רק משום גזירה].

3) היינו שור מפותם שאינו עומד למלאכה. ואיבעיא בגמי, האם יש לגזור כדרך שגזרו בשבורין, או דלמא דאף רבנן דגזרו בשלימין היינו משום דסתמא לאו לשחיטה קיימא, אבל הכא דעומד לשחיטה אין מקום לגזור. והתוס' לעיל כתבו דסתם שוורים לאו למלאכה עומדין ושרי למוכרן, ודווקא הכא דעומד הוא לפיטום, איבעיא לן שמא ימלך ויעשה עמו מלאכה, או דלמא דלא חיישינן, ואף לרבנן דגזרו בשבורין, הכא שאני דאינו עומד הרבה זמן לפיטום ואין מקום לגזור.

3) אסור לבנות עמו בסילקי גרדום איצטרייא ובימה, דכל אלו עשויים להנוק מהם ישראל. אבל שרי לבנות עמהם מרחצאות אפילו שמעמידים בה עבודה זרה, אבל את הכיפה של העבודה זרה לא יבנה עמהם. ולרש"י שרי אף את הבימסאות אף שעשויות להקריב עליהם זבחים לעבודת כוכבים, משום דהוי רק תשמיש דתשמיש. והתוס' כתבו דודאי דאסור, ומתני' דשרי היינו דימסאות, והיינו נמי מרחצאות.

יב. 1) לדעת רב אסור למכור חיה גסה, משום דאף היא עומדת למלאכה. אלא אם כן היא שבורה ואליאב דר' יהודה, או ארי תרבות אליאב דרב אשי דסבר דסתם ארי שבור הוא אצל מלאכה, ולרש"י היינו נמי אליאב דר' יהודה, ולתוס' הוא אף אליאב דרבנן. אבל חיה דקה לכאורה תליא במנהג המקומות. ולדעת רב חנן אף חיה גסה תליא במנהג המקומות. ומכל מקום אסור למכור להם חיות המזויקות. וארי לדעת רב אשי הוא חיה גסה, והוכיח כן מהא דנקטה מתניתין גוונא דאריה, דאי חיה דקה הוא, הוי למתניתין לכתוב בסתמא כל חיה דיש בה נוק לרבים. ולר' נחמן הוא חיה דקה.

2) לענין הא דבעינן פירוכס אחר שחיטה שוה חיה גסה לבהמה דקה, דבתרווייהו פשיטות יד היא יציאת נפש. והאי ממירא איתאמרה בין מפי רב ובין מפי שמואל.

3) בליסקאות הם בנין גבוה, ויש של מלכים ויש של מרחצאות ויש של אוצרות, ולדעת רבא כולם מותרים מלבד משל מלכים שעשויים אף להריגה, ואיכא דאמרי דאף של מלכים שרי, ואסור רק בסילקי של גרדום ושל איצטרייא ושל בימה שעומדים להריגה.

4) משום דשמע דבר מינות מיעקב איש כפר סכניא, וניצל על ידי שאמר להגמון נאמן עלי הדיין, והוא התכוון כלפי שמיא, אבל ההגמון היה סבור שהתכוון איליו, ופטרו בזכות העבודת כוכבים.

יג. 1) יעקב איש כפר סכניא פירשו, דשרי ליטול מעות אתנן ולבנות עמהם בית הכסא לכהן גדול ללשכה שמפרישין אותו לשם קודם יום הכיפורים. אבל רבנן פירשו, דקאי על הזונה שכל שנשכרת לבסוף מיתולא ובכל הכסף שקיבלה שוכרת אחרים.

2) רב חסדא אמר דצריך להרחיק ד' אמות, והיינו דכתיב "הרחק מעליה דרכך", אבל רב פדת אמר דאין לשון הרחקה לריחוק ממש, אלא לקריבה ממש. ואף עולא דרש דצריך להתרחק וכדרך שאמרין לזניר סחור סחור לכרמא לא תיקרב, ומכל מקום לעצמו היה מתיר לנשק את אחיותיו אבי חדייא, משום דדמיין עליה כי כשורא.

3) דרשינן דהם קול שתי בנות שצועקות מגיהנום שבעולם הזה היו אומרות הב הב, והיינו מינות שדורשת מיסים וארנוניות למלך, והרשות שדורשת תקרובת לעבודת כוכבים. ואיכא דאמרי, הוא קול הגיהנום שצועק הביאו לי שתי בנות שצועקות בעולם הזה ואומרות הבא הבא. וכתבו התוס' דלפי פשוטו, עלוקה היינו גיהנם. ועוד כתבו, דהוא שם חכם.

4) באה לפניו ואמרה דקלה שעברה שבאה על בנה גדול והולידה בנה קטן, ואמר לה שלא תחיה ולבסוף חיתה, ומדקאמרה דהיא הקלה, כל שכן שעברה גם על מינות, והא אמרינן במינות "ולא ישיגו אורחות חיים", ודחו דשאני הכא דלא הדרה בה. ואיכא דאמרי דלבסוף מתה, והוכיחו מהא דאף על עריות אמרינן דלא יחיו, ויישבו דשאני הכא דעברה גם משום מינות.

יד. 1) אסור לילך בדרך שיש בה עבודת כוכבים. והיכא דיש לפניו או דרך הפתוחה לעבודת כוכבים או דרך הפתוחה לזונות, נחלקו בה ר' יונתן ור' חנינא, האם עדיף דרך עבודה זרה משום יצרא דעריות, או דאדרבה עדיף לליך דרך זונות כדי לכופף ליצר ולקבל שכר, ולבסוף מסקינן דבזכות התורה הזונות נכנעו מפניו, והיינו דכתיב "מזימה תשמור עליך".

2) העלילו עליו שהוא לומד תורה וגנב, וענה דאם ספרא לאו סייפא ואי סייפא לאו ספרא, וכשם שזה אינו אף זה אינו. ועוד העלילו עליו דקורין לו רבי, וענה דרבן של טרסיים הוא, וכשהביאו לפניו ב' קיבורי להכיר מה של שתי ומה של ערב, נעשה נס וישבה על אחת זיבורא ועל אחת זיבורתא, והבין דלהראת לו מה השתי ומה הערב נעשה. ועוד העלילו עליו דלא הלך לבי אבידנא, ואמא דירא שמא ירמסוהו, ואיתרחיש ניסא ובאותו היום נרמס שם זקן אחד. וכשהעלילו עליו דשיחרר עבדו הכחיש הדבר, ובא אליהו ועיכב את העד מלהעיד עליו. וניצל בזכות שעסק בתורה ובגמילות חסדים.

3) התחלפו לו מעות של עניים במעות של פורים. ולרש"י היינו שהתחלף לו במעות שאסף לשם פורים דקיימא לן שאין לשנותן, והחזיר המעות משלו ולא מכיס של צדקה. ועוד פירש, דנתחלפו לו במעות שהכין לצורך סעודת פורים דיליה, ולא חזר ליטול המעות משל צדקה. והתוס' פירשו, דקרא לעניים לחלק להם צדקה ולבסוף נזכר דקופת הצדקה ריקה היא ומה שנוטל הוא של מגבת פורים, ואפילו הכי לא ביישן לומר להם שטעה, אלא נתן להם משלו. ורצו להוכיח דמסתמא עסק אף בצדקה, ואמאי לא ניצל, ודחו דכדמבעי ליה לא עבד.